

modo flens, modo cadens, modo clamans & Matrem, & alios perturbat.

Q. an præstet, ut Mater in casu Sacrum etiam in die festo omittat? Respondet præstare, ut ipsa Mater in casu Sacrum etiam in die festo omittat. Tum quia reverentia debita loco sacro & Sacrificio, quodque in eo offertur, postulat, ut puer domi remaneat, quando sine debita quiete, & decencia nequit in Ecclesia custodiri: Tum quia Sacri auditio non est necessario procuranda, quando notabilis aliqua perturbatio, sive propria, sive aliena intervenit. Cum igitur ex terminis expositi casus, bimulo modo flente, modo cadente, modo clamante, reverentia Ecclesiae, & Sacrificio debita non servetur, & magna perturbatio sive matrem, sive alios cruciet, dicendum est, præstare, ut Mater, si non habet qui bimulum domi custodiat, cum suo bimulo domi remaneat, & Sacrum etiam in die festo omittat. Ita Gobat. §. 1. tr. 5. cas. 14. num. 318.

CAS. II. Dubitat Famula, an satisfecerit præcepto audiendi Sacrum, cum fere totum Sacri tempus in confessione peccatorum facienda insumpserit. Q. à Parocho dubii solutio.

Respondet famulam præcepto audiendi Sacrum nequaquam satisfecisse. Ratio est, quia licet, dum quis confitetur, præsens sit corpore, & possit esse simul mente, habendo eodem tempore intentionem audiendi Sacrum; adhuc tamen, cum Ecclesia ex una parte attentam Missæ auditionem per modum orationis præcipiat, & ex altera qui in enarrandis peccatis, & audiendis opportunis Confessarii consiliis tempus insumit, vere dici nequeat, quod Missam attente audiat, eidemque Missæ per modum orantis assistat, famulam in casu nostro nequaquam præcepto de audiendo Sacro satisfecisse dicendum est; & ita ad propositi dubii solutionem debet Parochus respondere cum Rosig. de Missa audienda art. 18. n. 9. Lugo disp. 22. sect. 2. n. 22. Girib. de observ. Fest. t. 8. cap. 2. n. 34.

CAS. III. Parochus ruralis nova sacra indumenta defert ad Superiorem Conventus S. Francisci non multum à Paroecia sua distantis, ut ab illo benedictione donentur. Q. an bene se gerat?

Respondet negative. Tum quia regularis Superior nullo jure potest sacra indumenta ad ipsum aliunde delata benedictione donare, ut constat ex Decreto Alex. VII. sub die 27. Septemb. 1659. in quo sub §. 18. de Prælati Regularibus, habentur hæc verba: *Ecclesiasticam supellectilem pro servitio dumtaxat suarum Ecclesiarum, vel Monasteriorum benedicant*: Tum quia juxta rescriptum Sacre Rituum Congregationis sub die 17. Januarii 1733. ad instantiam Eminentissimi Archiepiscopi nostri Prosperi Lambertini emanatum, ut ex ejusdem Notific. 20. volum. 1. apparet, pro dicta indumentorum sacrorum benedictione in hac Diocesi delegati remanent Vicarii Foranei, sicque si Parochus noster aliqua indiget benedictione, ad proprium Vicarium, non ad S. Francisci Conventus Superiorem nova sacra indumenta deferre debet, ut bene se gerat.

MENSE SEPTEMBRIS.

CAS. I. Numerum certum peccatorum ignorans confitetur Titius se vicies, aut circiter perjurasse: inde post Confessionem liquido de-

deprehendit se perjurasse tricies. Q. an hunc excessum teneatur in nova Confessione aperire?

Respondet teneri. Licet enim ex communi doctrina non sit de novo exponendum unum, aut aliud peccatum, quod certo dignoscatur post Confessionem, si præmisso sufficienti examine, incertus peccatorum numerus, cum illa particula *circiter* expositus fuit, quia per additionem dictæ particulae etiam ille major numerus videtur sufficienter expressus: si tamen post Confessionem menti occurrat numerus peccatorum notabiliter excedens numerum incertum in Confessione expressum, oportet eum iterum manifestare, quia dici nequit, quod per additionem illius particulae *circiter*, sufficienter expositus fuerit. Immo addendum hunc excessum in numero peccatorum, qui post Confessionem in memoriam cadit, non obscure indicare contigisse defectum etiam mediocri diligentia in discussione conscientia, sicque integram præteritam Confessionem utpote invalidam repetendam fore. Ita cum Gobat. t. 1. num. 420. Lugo disp. 16. num. 79. Giribald. de poenit. tract. 7. cap. 7. num. 17.

CAS. II. Cum quodam die festo in Ecclesia rurali non reperiatur, nec aliunde pro tunc possit haberi hostia consueta pro Sacrificio, dubitat Sacerdos, an sit minus malum Missam relinquere, vel cum parva formula celebrare. Q. quid in casu agendum?

Respondet Sacerdotem debere cum parva formula celebrare. Ratio est, quia licet nulla urgente rationabili causa, non sit recedendum à consuetudine, quæ juxta Card. Bona L. I. rerum liturg. cap. 19. Saeculo XI. inclinante, introducta fuit, celebrandi cum hostia consueta; adhuc tamen quando urget rationabilis causa, ut est illa audiendi Sacrum in die festo, potest sine hæsitacione à consuetudine prædicta recedi, quia nec ullum adest Ecclesiae præceptum hoc vetans, nec ipsa introducta consuetudo in omni eventu ad eam servandam nos obligat, cum æqualiter in hostia majore, & minore sacrificium perficiatur. Quod si ex usu minoris formulæ aliqua populi Missam audituri admiratio prævideatur, idem populus de casu præmonendus erit, & sic omnis offensio, & admiratio cessabit. Ita cum Tambur. de Sacrific. Missæ L. 2. cap. 8. §. 8. num. 16. Pasqual. de Sacrific. Missæ quest. 211. num. 2. Gobat. t. 1. tract. 3. num. 46.

CAS. III. Interdictus ab ingressu Ecclesiae propter violationem præcepti Communionis Paschalis Missam frequenter audit in Oratorio privato. Q. an sine peccato, & violatione interdicti hoc fieri possit.

Respondet affirmative. Ratio est, quia peculiare interdictum, quo puniuntur qui præcepto Communionis Paschalis, quamvis pluries admoniti, obedire detrectant, privat quidem omni participatione divinarum in Ecclesia; ita ut sic interdictus nec celebrare, nec dare, aut recipere Sacramenta, nec aliquod ministerium sacrum exercere, nec Missam, aut aliquod officium divinum audire in ea possit sine gravi peccato, & violatione interdicti; extra Ecclesiam tamen ea omnia quæ licita erant ante hanc censuram, licita remanent etiam post ipsam. Hinc cum nomine Ecclesiae, in odiosis præsertim, non veniat Oratorium privatum juxta regulas 15. & 26. juris in 6. potest sic interdictus absque ulla culpa, & interdicti violatione Missam

in oratorio privato audire; sicut Sacramenta Pœnitentiæ, Eucharistiæ, & huiusmodi; si dispositus sit, sumere potest. Ita cum Suar. de cens. disp. 35. sect. 4.

MENSE OCTOBRIS.

CAS. I. Villicus antequam triticum in area dividatur, exigit ut tota tritici massa cribretur expensis communibus, domini scilicet agrorum, & conductoris; quod tamen ægre fert ipse conductor. Q. an conductor possit sibi pro damno, si quod patitur, in bonis domini compensare?

Respondeo cum distinctione. Vel agrorum conductor consensum præbet, ut expensis communibus cribretur triticum, antequam in area dividatur, licet intra se aliquo modo hoc ægre ferat; vel ostendendo se invitum, veluti coacte, & propter metum majoris damni ad tales expensas concurrat. Si primum, dico, locum non esse compensationi, etiam si ipse conductor damnum aliquod experiatur, quia ipsi utpote consentienti nulla injuria facta est. Si secundum, dico, conductorem licite posse sibi pro damno, si quod necessario ex tali facto patitur, in bonis domini compensare, quia injuste in rebus suis læso, debitis servatis conditionibus, competit compensatio. Dixi, si quod damnum necessario ex tali facto patitur; si enim per usum ordinariæ industriæ posset adhuc fieri indemnus, non necessario ex Villici facto, sed ex propriæ industriæ defectu damnum pateretur, sicque ad res domini pro compensatione confugere licitum ipsi non foret. Ita etiam quoad substantiam Doctores communiter.

CAS. II. Plastrum vini, cujus pretium currens erat quadraginta librarum, Petrus emit à Paulo pretio librarum triginta quinque, eo quod per duos menses traditionem ipsius vini expectare deberet. Q. an iste contractus in conscientia sit tutus.

Respondeo. Ut licitum sit merces minoris emere, quam actu valeant, debet emptor aliquem justum titulum sic minoris emendi habere, ut contingit, dum ex anticipata solutione sequitur lucrum cessans, damnum emergens, periculum non habendi rem emptam, vel non habendi sinceram, vel quod tempore tradendæ mercis pretium futurum sit illud idem, quod ante tale tempus persolvitur; nullo enim ex his, aut similibus titulis interveniente, injustitia, & palliata usura committitur: cum ex quo quis præcise per aliquod tempus sua pecunia privetur, non recepta merce, lucrum in solutione minoris pretii exigit, quod licite fieri nequaquam potest, factumque restitutioni obnoxium est. Cum autem non alia causa assignetur, propter quam Petrus emit à Paulo pretio triginta quinque librarum plastrum vini, cujus pretium currens erat quadraginta librarum, nisi quia per duos menses ipsius vini traditionem debeat expectare, ut ex terminis casus videre est, patet talem contractum in conscientia tutum non esse. Ita communiter cum Girib. de contract. 3. cap. 2. num. 85.

CAS. III. Ruralis Parochus prohibuit, ne in publico Oratorio intra fines suæ Parœciæ sito Missa celebretur diebus festis ante Parochialem, quod ægre ferunt plurimi ex Parochianis. Q. an justa sit Parochi prohibitio.

Res-

Respondeo. Cum Sacra Congregatio pluries decreverit, Ordinarium san-
eire posse, ne diebus festis Missa in Oratoriis publicis celebretur ante Pa-
rochiam, ut refert Illustrissimus, ac Reverendissimus Braschi in suo
promptuario Synodali c. 107. n. 23. & 24. si Parochi prohibitio innixa est
Episcopali Decreto, aut alicui Synodali constitutioni, dicendum est, jus-
tam esse Parochi prohibitionem, cum ad eundem spectet curare, ut in ejus
Parœcia superiorum decreta, & Parochialia jura in suo vigore permaneant:
Si autem Parochi prohibitio præcise ab ipso promanat, dicendum est, eam-
dem prohibitionem nullo jure subsistere, cum eadem Sacra Congregatio cen-
suerit, Parochum ex semetipso facere non posse prædictam prohibitionem,
ut pariter ex Decretis 28. Januar. 1640. & 27. Junii 1741. apparet. Hinc
cum Eminentissimus Archiepiscopus noster expresse mandaverit 2. Au-
gusti 1735. ut in publicis Oratoriis ruralibus ultra milliarium à Parochiali
Ecclesia non distantibus Missa ante Parochialem non celebretur; in aliis
veto ultra milliarium distantibus etiam ante Parochialem valeat celebrari, di-
cendum est, quod in hac Diœcesi juxta Oratoris qualitatem Parochi prohi-
bitio justa, vel injusta censenda est.

MENSE NOVEMBRIS.

CAS. I. Titius ruralis Sacerdos, cum quadam die non invenisset, quæ
ejus Missæ inserviret, relicta Missa, se ipsum devotionis cau-
sa propriis manibus Sacra Synaxi refecit. Q. an laudanda sit talis devotio.

Respondeo per se loquendo laudari non posse. Ratio est, quia licet hic
usus se reficiendi propriis manibus Sacra Synaxi, qui antiquitus in Eccle-
sia viguit, ut ex innumeris Ecclesiasticæ historiæ monumentis apparet, nul-
la scripta lege prohibitus sit; adhuc tamen, cum multis ab hinc sæculis ta-
lis usus in Ecclesia cessaverit, & opposita vigeat consuetudo, quam in-
fringere per se loquendo non licet, dicendum est, devotionem Sacerdotis
nostri se ipsum devotionis causa Sacra Synaxi reficientis nequaquam posse
per se loquendo laudari. Dixi per se loquendo, nam si dies occurrat vel mag-
næ Indulgentiæ, vel Sancti alicujus, quem maxime talis Sacerdos solet
venerari, ex his, vel alio simili gravi motivo Sacerdotem nostrum in casu,
quo omnis alius desit Sacerdos, à quo Sacram sumat Eucharistiam, eam-
dem posse è sacro Vase sumptam, sibi laudabiliter propria manu porrigere
dicendum est. Evitari tamen debet in casu proximi admiratio: quod de fa-
cili fieri potest vel per hoc, quod prædicta Eucharistiæ receptio fiat à Sa-
cerdote januis Ecclesiæ clausis, ita ut alius nemo sit præsens; vel per hoc,
quod si qui sint adstantes, eos Sacerdos moneat, ne admirationis occa-
sionem sumant, si quod casu et licitum est, ipsum facere intendant. Ita
cum Suar. r. 3. in 3. p. disp. 72. l. 3. Homob. de Exam. Eccles. p. 1. tr.
4. cap. 11. Girib. de Euchar. c. n. 7.

CAS. II. Monita sæpe sæpius Caja lactans, ne in lecto teneat Infantem, si-
ne debita cautione, non emendatur, & quadam mane Infantem in lecto
mortuum invenit. Q. an possit à simplici Confessario absolvi.

Respondeo affirmative. Ratio est, quia licet Caja Infantem ante completam

annum in lecto retinens sine debita cautione ipsum exposuerit suffocationis periculo, quod ex natura sua grande periculum est, & sub excommunicationis ferendæ censura l. 2. cap. 4. in Dicecesana Synodo veritum, & ulterius rea sit suffocationis sequaræ, cum ipsam suffocationem, utpote sæpius admonita, prævidere debet, & præcavere; adhuc tamen, cum ex terminis casus habeamus, ipsam Cajam quidem manere Infantem in lecto mortuum invenisse, non autem ipsum Infantem data opera, & præmeditato, malo animo occidisse, nequit dici casum hunc sub reservatione venire homicidii voluntarii, studioseque patrati, de quo unice dubitare possemus; & consequenter ipsam Cajam à quocumque simplici Confessario absolvi posse dicendum est. Quod si attente, ut par est, advertent plures simplices Confessarii, non ita facile cogent poenitentes mulieres ad subeundum plurimum aliquando milliariorum iter, ut ad Poenitentarios pro absolutione obtinenda accedant. Ita cum Homob. de cas. reserv. part. 2. cas. 3. except. 13. Girib. de poenit. c. 15. n. 65.

CAS. III. Parochus sciens Titium, qui ad Parochialem Ecclesiam confugit, reum esse proditoria occisionis, eum petentibus laicalis curiæ ministris, nullo facto verbo, concedit. Q. an stante certa scientia proditoris bene se gerat.

Respondeo negative. Quia licet reus proditoria occisionis Ecclesiastica immunitate non gaudeat, ut constat tum ex jure communi in cap. 1. de homicidio, tum ex Bulla Greg. XIV. juxta illud Exod. Si quis per insidiam occiderit proximum suum, & per insidias, ab Altari meo velles eum, ut moriatur; extractio tamen à loco immuni fieri nequit nisi auctoritate Judicis ordinarii Ecclesiastici, & intervenia personæ ab eodem Judice deputatæ, ut in Congregationibus sub Clem. IV. & Bened. XIII. sancitum est. Si igitur Parochus Titium, qui ad Parochialem Ecclesiam confugerat, laicalis curiæ ministris, nullo facto verbo, concessit, etiam stante certa scientia circa patrata à Titio proditoriam occisionem male se gessit, ut ex dissertissima Instructione, quam de hac re edidit Eminentissimus Archiepiscopus noster sub die 25. April. 1735. satis fuse apparet.

MENSE DECEMBRIS

CAS. I. Cajus emit à Titio domum, ea conditione, ut quodcumque voluerit, ipse Cajus possit pretium, quod dedit, repetere, & restituere domum. Q. an iste contractus sit validus.

Respondeo affirmative. Ratio est, quia nullo jure prohibitum est, ne pactum in emptione ponatur, quod in Venditoris gravamen, & Emptoris favorem vertatur, si gravamen venditori impositum majori pretio compensetur. Tale enim pactum nullam usuram continet, cum in casu non interveniat purum mutuum, sed vera emptio, ut clare colligi potest ex eo, quod si domus pereat, perit emptori, & si iste nolit retro vendere domum, nequit repetere pretium; qua de re dici nequit, Cajum dedisse mutuo pretium Titio cum facultate illud recuperandi pro libito, acceptis interim supra sortem fructibus, cum isti vere ipsi Cajo tanquam Domino domus debiti sint. Ita cum Rosign. de contract. prænot. 4. cont. 2. n. 1. & seq. Azon. part. 3. instit. mor. l. 8. c. 12.

CAS.

CAS. II. Petrus uxoratus patrat adulterium, inde mortua uxore, petit ad Sacros Ordines promoveri. Q. an tali promotioni aliquod obstet impedimentum.

Respondeo negative. Ratio est, quia dici nequit Petrum in casu bigamum esse bigamia interpretativa, & fictione juris, de qua dubitare unice posset; cum neque dicatur duxisse in matrimonium viduam; seu corruptam, neque secundum matrimonium, etiamsi invalidum, contraxisse. Cum itaque mulier, quam, durante matrimonio, Petrus ex adulterio cognovit, non fuerit ab ipso cognita affectu maritali saltem apparenti, & externe tali, dicendum est nullam incurrisse irregularitatem, per quam, soluto matrimonio, à suscipiendis ordinibus arceatur, cum ista irregularitas pro simplici uxorati adulterio expressa in jure non habeatur, ut in cap. nuper, & cap. debitum de bigam. perspicuum est. Ita cum Silvest. V. Bigamia n. 1. Cassian. à S. Elia V. Bigamia n. 17.

CAS. III. Duo Parochi valde vicini, quorum subditi in parvo numero sunt, frequenter, nulla facultate petita, ab eorum Parochiis per aliquot dies absentes fiunt; modo uno, modo altero absentis vices supplente. Q. an sine culpa hoc fieri possit.

Respondeo negative. Nam frequenter à Parochia abesse, est contra Parochorum statum, qui Residentiæ obligationem importat, ut ex Trid. & contra expressam Superiorum mentem, qui proinde variis poenis absentes sine debita facultate perstringunt. Si igitur absentia ultra triduum esse non debet, licentia in hac Dicecesi à Vicario Foraneo, & pro ipso à Parochio Seniore in scriptis obtenta esse debet; si ultra triduum, ab Ordinario, vel ejus Vicario Generali, ut Eminentiss. Archiepiscopus noster in Instructione à se edita sub die 6. Martii 1733. aperte præcipit, ac disponit, etiam neque parvus numerus subditorum neque supplementum Parochi vicini, sive alterius substituti sine obtenta in scriptis debita facultate à residentia excusent, vel reddant absentes à culpa, & poenis immunes, ut ex pluries datis Sacre Congreg. Decretis insuper laudata Eminentissimi nostri Instructione videre est.

ANNO MDCCXXXIX

MENSE JANUARI.

CAS. I. Obstetrix partui assistens, videns Infantem vix natum morte periclitari, digito in aqua lustrali madefacto eum in fronte signat, dum Baptismi formam profert. Q. an necesse sit prædictum baptisma sub conditione iterari.

Respondeo affirmative. Quocumque enim modo conferatur Baptisma ex tribus, quibus valide conferri potest, tanta semper aquæ copia requiritur, quantumvis parva, ut de ipsa certo verificetur, quod supra corporis partem, quam